

Адміністративне право і процес

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19435160>

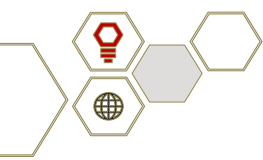
Межі судового розсуду при зупиненні провадження у справах про адміністративні правопорушення

Карелін Владислав Володимирович,

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри військового права,
факультету міжнародних відносин та права Військовий інститут Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-6271-2447>

Прийнято: 19.03.2026 | Опубліковано: 31.03.2026

Анотація: Мета статті полягає у визначенні меж судового розсуду при вирішенні питання про зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення та у з'ясуванні того, чи може суд за відсутності прямої норми Кодексу України про адміністративні правопорушення застосовувати процесуальну аналогію для запровадження такого механізму. У статті використано формально-юридичний, системно-структурний, логіко-нормативний і порівняльно-правовий методи. Їх застосування дало змогу проаналізувати приписи Кодексу України про адміністративні правопорушення, співвіднести положення про строки розгляду справи та строки притягнення до відповідальності, відмежувати зупинення провадження від відкладення розгляду справи й інших форм тимчасового припинення процесуального руху. Окремо використано метод аналізу судової практики, що дозволило оцінити підходи Вищої ради правосуддя, Верховного Суду, Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини щодо передбачуваності правозастосування, меж дискреції та допустимості

втручання держави у правове становище особи поза межами прямого нормативного регулювання.

За результатами дослідження обґрунтовано, що Кодекс України про адміністративні правопорушення не містить загального й завершеного правового регулювання зупинення провадження як самостійного інституту адміністративно-деліктного процесу. Показано, що у правозастосуванні сформувалися суперечливі підходи: одні суди допускають застосування аналогії закону, зокрема із кримінального процесу, інші виходять із відсутності у суду такого повноваження без прямої вказівки законодавця. На підставі проведеного аналізу встановлено, що використання процесуальної аналогії у цій сфері не є нейтральним технічним рішенням, а безпосередньо впливає на межі реалізації державою адміністративно-каральної функції. Сформовано висновки про те, що межі судового розсуду при зупиненні провадження не можуть виправдовуватись лише міркуваннями процесуальної доцільності. За відсутності прямої норми КУпАП суд не може самостійно створювати процесуальний механізм, який змінює рух справи та здатний впливати на строки притягнення до відповідальності.

Ключові слова: Адміністративні правопорушення, правосуддя, Кодекс України про адміністративні правопорушення, адміністративна відповідальність, судовий процес, судочинство, правове регулювання, Верховний Суд.

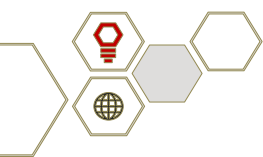
Limits of judicial discretion in suspension of proceedings in cases of administrative offences

Vladyslav Karelin,

Doctor of Laws, Associate Professor, Professor of the Department of Military Law,
Faculty of International Relations and Law, Military Institute of Taras Shevchenko

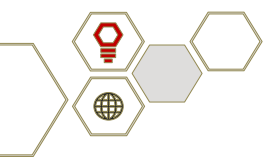
National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-6271-2447>

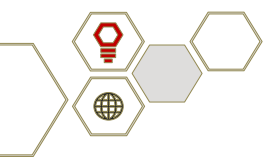
Abstract: The purpose of the article is to determine the limits of judicial discretion when deciding on the suspension of proceedings in cases concerning administrative offences and to clarify whether, in the absence of an express provision in the Code of Ukraine on Administrative Offences, a court may apply procedural analogy to introduce such a mechanism. The study employs formal-legal, systemic-structural, logical-normative, comparative-legal, and case-law analysis methods. These methods made it possible to examine the provisions of the Code of Ukraine on Administrative Offences, correlate the time limits for case examination with the limitation periods for bringing a person to liability, and distinguish suspension of proceedings from adjournment and other forms of temporary interruption of procedural movement. The study demonstrates that the Code of Ukraine on Administrative Offences does not provide a general and coherent legal framework for suspension of proceedings as an independent institution of administrative-delict procedure. It is shown that contradictory approaches have emerged in legal practice: some courts allow the use of analogy, particularly by reference to criminal procedure, whereas others proceed from the absence of such judicial authority without an explicit legislative provision. The analysis confirms that the use of procedural analogy in this sphere is not a neutral technical solution, since it directly affects the limits of the State's administrative-punitive function. It is concluded that the limits of judicial discretion in suspending proceedings cannot be justified solely by considerations of procedural expediency. In the absence of an express provision in the Code of Ukraine on Administrative Offences, a court may not independently create a procedural mechanism capable of altering the course of proceedings and affecting the time limits for bringing a person to liability.

Keywords: Administrative offenses, justice, Code of Ukraine on Administrative Offenses, administrative liability, judicial process, legal proceedings, legal regulation, Supreme Court.

Постановка проблеми. Проблематика зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні залишається нормативно та доктринально неврегульованою, що породжує неоднакову судову практику і ставить під сумнів межі допустимого судового розсуду. КУпАП не містить загального, послідовного правового регулювання інституту зупинення провадження, а згадка про зупинення у статті 277 цього Кодексу стосується лише окремих випадків і пов'язана насамперед зі строками розгляду певних категорій справ, а не із запровадженням універсального процесуального механізму тимчасового припинення руху справи. За таких умов на практиці виникла суперечлива ситуація: частина судів вдається до аналогії закону, зокрема до положень кримінального процесу, і зупиняє провадження, тоді як інша частина судів виходить із того, що за відсутності прямої норми таке повноваження у суду відсутнє. Саме тому невирішеним залишається ключове питання: чи вправі суд у справах про адміністративні правопорушення самостійно конструювати інститут зупинення провадження на підставі судового розсуду, якщо це прямо не передбачено законом.

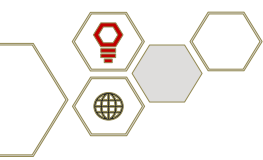
Зв'язок цієї проблеми з важливими науковими та практичними завданнями є безпосереднім. У науковому вимірі йдеться про необхідність визначення меж судового розсуду в адміністративно-деліктному провадженні, відмежування зупинення провадження від відкладення розгляду справи та інших фактичних перерв у її русі, а також про з'ясування, чи є відсутність загальної норми про зупинення в КУпАП справжньою прогалиною, чи свідомою межею, встановленою законодавцем для публічно-карального провадження. У практичному вимірі проблема має ще гостріше значення, оскільки від її вирішення залежить забезпечення принципів законності, правової визначеності, передбачуваності судової практики та дотримання строків притягнення до адміністративної відповідальності, встановлених статтею 38 КУпАП. Невизначеність у цьому питанні створює ризик того, що зупинення провадження буде використовуватися не як винятковий

процесуальний режим, прямо встановлений законом, а як інструмент фактичного подовження можливості держави застосувати адміністративне стягнення поза межами строків, визначених законодавцем. Відтак дослідження меж судового розсуду при зупиненні провадження у справах про адміністративні правопорушення є необхідним як для розвитку адміністративно-деліктної доктрини, так і для формування єдиного, законного та передбачуваного правозастосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній літературі проблема зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення досліджується переважно крізь призму правової визначеності, ефективності правосуддя та меж суддівського розсуду. С. Ніщимна розкриває ефективне правосуддя як ознаку правової держави, О. Ярема — зміст принципу правової визначеності, І. Бесага та Ю. Панімаш — суперечливу судову практику щодо зупинення провадження в умовах воєнного стану, Л. Дорошенко — допустимі межі судового активізму, О. Козакевич і Д. Дем'янюк, а також О. Макаренко, Є. Морозов та А. Червінчук — значення строків притягнення до відповідальності для забезпечення балансу між публічним інтересом і правами особи. Водночас наявні праці здебільшого висвітлюють суміжні аспекти проблеми й не дають цілісної відповіді на питання, чи вправі суд за відсутності прямої норми КУпАП зупиняти провадження шляхом процесуальної аналогії, фактично впливаючи на перебіг строків, установлених статтею 38 КУпАП. Саме ця обставина зумовлює потребу в окремому дослідженні меж суддівського розсуду в такій категорії справ.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність окремих досліджень, присвячених строкам адміністративної відповідальності, правовій визначеності, ефективності правосуддя та загальній природі зупинення провадження, у науці досі не розв'язано ключового питання: чи може суд у справах про адміністративні

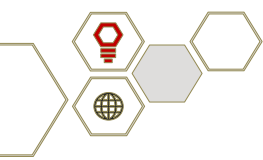

правопорушення за відсутності прямої норми КУпАП зупиняти провадження на підставі аналогії закону або власного розсуду. Недостатньо також розмежовано зупинення провадження, відкладення розгляду справи та інші фактичні перерви в її русі, а також не з'ясовано, чи є відсутність у КУпАП загальної норми про зупинення прогалиною, яку може подолати суд, чи свідомою законодавчою межею адміністративно-деліктної процесуальної форми.

Ці питання залишилися недостатньо дослідженими через фрагментарність попередніх наукових підходів, у межах яких окремо аналізувалися або строки відповідальності, або правова визначеність, або загальна природа зупинення провадження без їх комплексного поєднання саме в контексті меж судового розсуду. Водночас їх вирішення має принципове значення, оскільки від цього залежить законність судової практики, передбачуваність правового становища особи та недопустимість фактичного подовження строків притягнення до адміністративної відповідальності. Саме тому у цій статті основну увагу зосереджено на з'ясуванні меж судового розсуду при зупиненні провадження, відмежуванні цього інституту від суміжних процесуальних явищ і визначенні допустимості процесуальної аналогії в цій сфері.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

1) проаналізувати зміст судового розсуду в адміністративно-деліктному провадженні; 2) з'ясувати, чи передбачає КУпАП нормативні підстави для зупинення провадження; 3) відмежувати зупинення провадження від відкладення розгляду справи та інших процесуальних форм тимчасового припинення руху справи; 4) дослідити практику судів, ВРП, Верховного Суду, Конституційного Суду України та ЄСПЛ щодо меж дискреції суду і вимог правової визначеності; 5) встановити, чи не призводить застосування аналогії до фактичного розширення строків притягнення до відповідальності; 6)

сформулювати пропозиції щодо належного нормативного врегулювання цього питання.

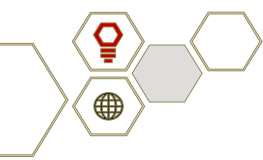
Виклад основного матеріалу дослідження. Інститут зупинення провадження являє собою тимчасову перерву у процесуальних діях та рішеннях судді щодо справи, що ним розглядається. Підстави для зупинення провадження з обов'язком чи правом судді регламентовані усіма процесуальними законами. Водночас КУпАП у класичному розумінні не містить чіткого, послідовного набору процесуальних вказівок для судді, а поняття «зупинення» закріплюється лише у статті 277 та стосується строку розгляду адміністративних справ про адміністративні правопорушення, а не, власне, зупинення самого провадження.

Варто акцентувати увагу на тому, що статтею 277 регламентується питання строків розгляду справи та у частині першій цієї норми вказується на загальний строк розгляду справ: справа про адміністративне правопорушення розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання органом (посадовою особою), правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи [1].

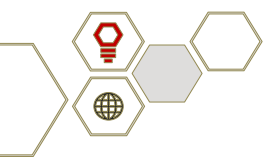
При цьому, за загальним правилом положень статті 38 КУпАП, якщо справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніш як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніш як через три місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені у частинах третій - восьмій цієї статті [1].

Як бачимо, строки розгляду справи судом не тотожні строкам притягнення особи до адміністративної відповідальності та не тотожні зупиненню провадження у справі в інших видах судочинства.

Вища рада правосуддя, як квазісудовий орган, покликаний притягувати суддів до дисциплінарної відповідальності, у питанні виходу суддів за межі

повноважень зауважила, що КУпАП передбачено можливість зупинення строку розгляду виключно справ про адміністративні правопорушення, пов'язаних з корупцією. Норми аналогічного змісту щодо інших категорій справ КУпАП не містить. Водночас практика судів загальної юрисдикції свідчить, що судді нерідко застосовують аналогію закону, щоб заповнити прогалини процесуального регулювання КУпАП, наприклад, для вирішення відводів чи технічної фіксації судового засідання. Аналіз змісту постанов, винесених у справах про адміністративні правопорушення та оприлюднених у Єдиному державному реєстрі судових рішень, свідчить про відсутність сталої єдиної судової практики щодо застосування аналогії закону, зокрема частини першої статті 335 КПК України, яка передбачає можливість зупинення судового провадження у разі якщо особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, призвана для проходження військової служби під час мобілізації. Деякі судді застосували аналогію закону та зупиняли провадження у справах про адміністративні правопорушення (наприклад, справи № 943/1007/22, № 448/623/22, № 299/1133/22, № 462/309/22, № 141/159/22 тощо). Інші судді відмовляли в задоволенні клопотань про зупинення провадження у справі, посилаючись на те, що КУпАП передбачає зупинення строку розгляду лише у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, а норм аналогічного змісту для інших категорій справ не містить (наприклад, справи № 149/347/22, № 214/3460/22, № 227/705/22, № 382/559/22, № 148/1362/22 тощо). Отже, станом на дату зупинення провадження у справі № 134/802/22 не сформовано єдиного підходу до зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення та застосування аналогії права за статтею 335 КПК України, що свідчить про дискусійність питання в зазначений період. З огляду на викладене, Друга Дисциплінарна палата Вищої ради правосуддя дійшла висновку, що через відсутність сталої судової практики та через наявність прогалин у КУпАП власне тлумачення суддею

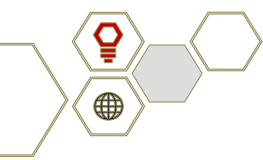

норм процесуального права не виходить за межі допустимого суддівського розсуду, не може бути кваліфіковано як дисциплінарний проступок [2].

Таким чином, Вища рада правосуддя акцентувала увагу на дискусійності питання та понятті суддівського розсуду, не вбачаючи порушення завдань правосуддя тими суддями, які зупиняють провадження у справах про адміністративні правопорушення поза межами волі законодавця. Однак визнання питання дискусійним не формує правової визначеності, не забезпечує єдності судової практики і не відповідає на ключове питання: чи вправі суд зупиняти провадження у справі про адміністративне правопорушення за відсутності прямої норми КУпАП. Тому висновок Вищої ради правосуддя має значення лише для оцінки дисциплінарної відповідальності судді, але не для остаточного з'ясування меж судових повноважень у такій категорії справ.

У подібному контексті окремо щодо притягнення судді до дисциплінарної відповідальності без обмеження строком висловився Європейський суд з прав людини у пункті 139 рішення у справі *Oleksandr Volkov v. Ukraine*, зазначивши, що з рішення ВАС у справі заявника та доводів Уряду видно, що національне законодавство не передбачає жодних строків давності для провадження щодо звільнення судді за «порушення присяги». Хоча Суд не вважає за доцільне вказувати, яким має бути строк давності, він вважає, що такий необмежений підхід до дисциплінарних справ, що стосуються судової влади, становить серйозну загрозу принципу правової визначеності [3].

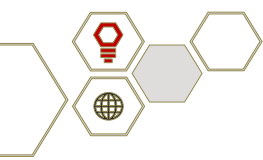
Верховний Суд у кримінальному процесі також акцентував на понятті ефективного правосуддя, зазначивши, що передчасне зупинення судового провадження без встановлення реальної неможливості його продовження не забезпечує та не може забезпечити реалізацію завдань кримінального провадження і вимог Конвенції щодо ефективності правосуддя [4].

С. Ніщимна досить чітко визначила місце ефективності правосуддя у правовій державі та його значення, зазначивши, що ефективне правосуддя є одним з найважливіших показників розвитку правової держави. Воно забезпечує захист прав і свобод громадян, сприяє стабільності суспільства і розвитку демократії [5, с. 117].

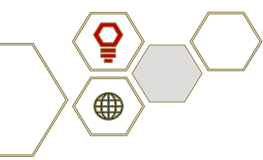
При цьому, у своїй окремій думці судді Великої Палати Верховного Суду Дашутін І. В., Стрелець Т. Г., Шевцова Н. В. (щодо цивільного судочинства) зауважили, що зупинення провадження у справі – це врегульована законом й оформлена ухвалою суду тимчасова перерва в провадженні у справі, викликана наявністю однієї із передбачених у законі обставин, які перешкоджають розглядові справи, до моменту, коли ці обставини перестануть існувати або будуть вчинені необхідні дії. Тобто інститут зупинення судового провадження застосовується не просто у зв'язку із виникненням підстав, передбачених процесуальним законом, а обумовлюється наявністю обставин, які створюють об'єктивні перешкоди для здійснення судового розгляду. Зупинення провадження у справі не повинне розглядатися як невиправдане затягування строків розгляду справи і застосовується лише за обставин, визначених процесуальним законом в інтересах виконання завдань судочинства. Водночас межі зупинення провадження у справі не повинні призводити до зменшення розумного строку розгляду справи. Варто наголосити, що необґрунтоване зупинення провадження у справі може призвести до затягування строків її розгляду й перебування учасників справи в стані невизначеності, що призведе до порушення пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що покладає на національні суди обов'язок здійснити швидкий та ефективний розгляд справи упродовж розумного строку [6].

О. Ярема дійшла висновку, що за змістом принцип правової визначеності відноситься до спеціально-юридичних, оскільки відображає ідею

визначеності права як одну з основних і суттєвих характеристик, що виявляється на всіх стадіях правового регулювання та виділяє право серед інших соціальних регуляторів, перш за все в галузі моралі та релігії. Вимоги принципу правової визначеності взаємопов'язані у межах механізму правового регулювання. На стадії застосування права принцип правової визначеності проявляється як вимога ясності, точності, недвозначності та несуперечності норми права та правозастосовного акта. Досліджуваний принцип передбачає чіткий порядок дії нормативно-правового акта та актів правозастосування. На стадії індивідуалізації та конкретизації прав та обов'язків принцип правової визначеності проявляється у вимозі стабільності правовідносин. На стадії реалізації принцип правової визначеності постає як вимога стійкості актів, у яких втілилися вимоги та повноваження, які є у нормах права [7, с. 453].

І. Бесага та Ю. Панімаш, проаналізувавши сучасну судову практику щодо зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення в умовах воєнного стану, досить вичерпно визначили основні аргументи для відмови у задоволенні клопотання про зупинення провадження. Серед основних аргументів, які наводяться у судових рішеннях, фігурують: 1) відсутність достовірних доказів, які підтверджують перебування особи у складі Збройних Сил України чи інших військових формувань; 2) особа має змогу скористатися юридичною допомогою адвоката чи іншого фахівця в галузі права; 3) має право взяти участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, у тому числі з використанням власних технічних засобів (застосування судом за аналогією ст. 195 КАС України або ст. 336 КПК України); 4) особа не позбавлена можливості подавати письмові пояснення щодо обставин справи; 5) чинним КУпАП передбачено лише можливість зупинення строків розгляду адміністративних справ про адміністративні правопорушення, які пов'язані з корупцією, якщо особа, щодо якої складено протокол про таке правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з

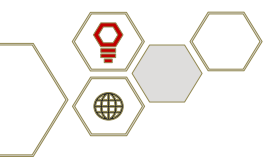

поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо) / у КУпАП не передбачено можливості зупинення провадження у справі в зв'язку з проходженням військової служби; 6) у разі зупинення провадження по справі про адміністративне правопорушення особа може уникнути відповідальності, що не сумісно із завданнями КУпАП, викладеними у ст. 1 цього Кодексу; 7) оскільки введення воєнного стану не впливає на процес здійснення судочинства, підстав для задоволення клопотання про відкладення розгляду справи до завершення військового стану в Україні немає; 8) на запит суду з військової частини надійшов лист про те, що командування частини сприятиме здійсненню судочинства в Україні та не перешкоджатиме участі військовослужбовця як особи, що притягається до адміністративної відповідальності, у судовому розгляді [8, с. 22].

При зупиненні провадження у справі прямо порушуються приписи статті 38 КУпАП, тобто, фактично, відбувається притягнення особи до відповідальності поза межами умовних строків давності.

Як зазначає О. Панасюк, принцип своєчасності адміністративної відповідальності означає, що притягнення особи до відповідальності має відбуватися в межах встановленого законом строку давності. У цьому аспекті ст. 38 КУпАП визначає часові межі, протягом яких може бути накладене адміністративне стягнення, а отже, після спливу такого строку застосування заходів адміністративного впливу є неможливим. Дослідниця також наголошує, що строки, передбачені ст. 38 КУпАП, мають абсолютний характер: вони не підлягають продовженню, а їх пропуск, незалежно від причин, виключає можливість накладення адміністративного стягнення [9, с. 145].

Л. Дорошенко, провівши дослідження поняття «судового активізму» дійшла висновку про те, що суд має реалізовувати правозастосовну функцію, одночасно розглядаючи право через такі поняття як «справедливість»,

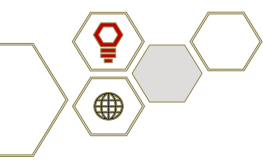
«свобода», «верховенство права», поряд із такими правовими категоріями як «норма», «закон», «правовий припис» [10, с. 57].

О. Козакевич та Д. Дем'янюк акцентували увагу на більших строках накладення стягнення за адміністративне правопорушення за положеннями Митного кодексу України на відміну від положень КУПАП та зауважили, що така різниця у строках може розглядатися як порушення принципу рівності перед законом, оскільки особи, які вчиняють порушення митних правил, мають більш тривалий період невизначеності щодо своєї потенційної відповідальності. З одного боку, більш тривалий строк дає більше часу для збору доказів та проведення деталь-ного розслідування митними органами. З іншого боку, це робить незабезпеченим принцип юри-дичної визначеності, оскільки особа протягом тривалого часу перебуває у стані невизначеності щодо можливого притягнення до відповідальності [11, с. 195].

За іншого погляду О. Макаренка, Є. Морозова та А. Червінчука зі збільшенням строку притягнення до адміністративної відповідальності водіїв, що здійснювали керування транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння (з трьох місяців до року), кількість водіїв, адміністративних правопорушників, що уникали відповідальності, в тому числі з використанням «неправомірної вигоди», суттєво зменшилась, а дисципліна та правосвідомість в лавах суддів, збільшилась, оскільки питання якості розгляду правопорушень, за які передбачена відповідальність за ст. 130 КуПАП, що, безумовно, підтверджує можливість ефективної антикорупційної політики в Україні [12, с. 202].

Свого часу Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ зазначив, що строки накладення адміністративного стягнення, передбачені статтею 38 КУПАП, не можуть бути продовжені (п. 11) [13].

Відтак не кожна фактична перерва в русі справи означає зупинення провадження як процесуальний інститут. Зупинення — це спеціальний

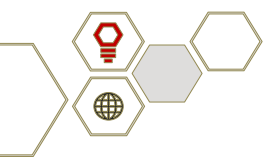
правовий режим, який має бути прямо передбачений законом; натомість відкладення розгляду, хвороба судді, повторний виклик особи чи інші організаційні обставини самі по собі не створюють нового процесуального стану справи і не впливають на перебіг строків накладення стягнення, якщо закон прямо не встановлює іншого.

О. Братель дійшов висновку, що процесозупиняюча функція процесуальних юридичних фактів полягає в існуванні певних життєвих обставин, які залежать або не залежать від волі людини (юридичні факти-події), а також існуванні приписів цивільного процесуального законодавства, які обумовлюють обов'язок або право суду тимчасово припинити здійснення процесуальних дій у справі на визначений або невизначений термін [14, с. 11].

Історичним прообразом ідеї тимчасового припинення судової діяльності можна вважати *justitium*.

В. Lahusen, досліджуючи працю італійського філософа Джорджо Агамбена «Надзвичайний стан» 2004 року, зокрема поняття «*justitium*» в якості архетипу сучасного надзвичайного стану, зауважив, що юстиціум відіграє центральну роль у творчості італійського філософа Джорджо Агамбена. Похідний від латинських термінів «*ius*» та «*stare*», цей захід римської епохи запроваджувався за особливих обставин – зазвичай загрози війни або публічної жалоби – і призводив не лише до закриття таверн, магазинів, ринків та скарбниці, але й до тимчасового призупинення судового розгляду [15, с. 35].

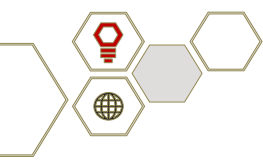
На пізньореспубліканському етапі термін «*justitium*» зберігається у джерелах Цицерона. У дисертації Н. Фаснакіса звернуто увагу на англomовні переклади «Філіппійських промов» Цицерона: Кіц. Фил. 5.31.: призупинити діяльність звичайних судів. Кіц. Фил. 6.2.: оголосити призупинення діяльності звичайних форм правосуддя [16, с. 46]. У цій праці акцентується як на призупиненні звичайного правосуддя, так і на контекстуальному зв'язку «*justitium*» з надзвичайними заходами та оголошенням військового набору.

Під час публічної жалоби через якесь значне лихо, як-от програш у битві чи смерть імператора, відбувалося повне припинення діяльності, яке називалося *justitium*, і яке зазвичай встановлювалося публічним призначенням. Протягом цього періоду суди не засідали, крамниці були закриті, а солдати звільнені від військових обов'язків. Під час публічної жалоби сенатори не носили широку смугу та своїх перснів, а магістрати — своїх знаків посади [17, с. 191].

Із наведеного вбачається, що первісно зупинення не було процесуальною пільгою для держави з метою зберегти можливість покарання, а було надзвичайним публічно-правовим режимом тимчасового припинення звичайної діяльності держави (в тому числі такої її інституції як суд) в умовах загальної небезпеки або публічної жалоби.

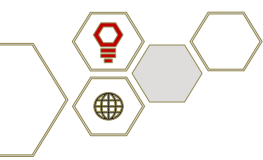
В той же час, Конституційний Суд України визначився, що елементами верховенства права є принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005). Принцип правової визначеності означає, що «обмеження основних прав людини та громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлюваних такими обмеженнями. Тобто обмеження будь-якого права повинне базуватися на критеріях, які дадуть змогу особі відокремлювати правомірну поведінку від протиправної, передбачати юридичні наслідки своєї поведінки» (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010) (речення перше, друге абзацу другого підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини) [18].

Отже, на наш погляд, видається правильною позиція тих суддів, які не використовують інститут зупинення провадження для збереження можливості покарання після спливу строків накладення адміністративного стягнення, оскільки протилежна позиція перекручує саму природу цього інституту: забезпечення законного розгляду, а не продовження карального домагання держави поза межами, встановленими законом.

Зокрема, М. Гордійчук та Н. Котенко пропонують доповнити ст. 277 КУпАП нормою, яка буде регламентувати порядок і строки припинення терміну давності притягнення до відповідальності у випадках неявки до суду особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, з поважних причин. За таких обставин, які будуть підтверджуватися відповідними документами, можливе призупинення провадження у справі [19, с. 170].

Висновки. Проблема зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення не зводиться лише до прогалини в КУпАП чи порушення правової визначеності. Її сутність полягає у встановленні меж допустимого здійснення державою каральної влади та забезпеченні ефективності правосуддя. КУпАП виходить із того, що ніхто не може бути підданий заходу впливу інакше як на підставах і в порядку, встановлених законом, а провадження здійснюється на основі суворого дотримання законності. Конституція України, своєю чергою, зобов'язує органи публічної влади діяти лише в межах повноважень і у спосіб, передбачені законом. Тому зупинення провадження не може розглядатися як «природна» властивість будь-якого юрисдикційного процесу, яку суд вправі вивести шляхом аналогії. Якщо законодавець прямо передбачив лише окремі спеціальні випадки зупинення, зокрема щодо строку розгляду корупційних адміністративних справ, це означає, що в інших категоріях справ суд не наділений дискрецією самостійно формувати такий процесуальний режим. Отже, застосування процесуальної аналогії для зупинення провадження є не подоланням прогалини, а фактичним розширенням меж карального домагання держави

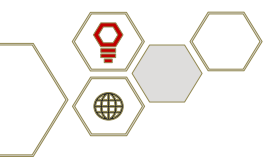

поза прямою волею законодавця. Особливо неприйнятним це є тоді, коли такий механізм використовується для нейтралізації строків, установлених статтею 38 КУпАП.

Подальші наукові розробки доцільно зосередити не на пошуку нових моделей судової аналогії, а на виробленні чітких критеріїв законодавчого врегулювання цього питання. Перспективними є: розмежування відкладення розгляду, фактичної перерви у русі справи та зупинення провадження як самостійного процесуального інституту; а також з'ясування, чи є відсутність загальної норми про зупинення в КУпАП справжньою прогалиною, чи свідомо встановленою межею адміністративно-деліктної процесуальної форми.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України; Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 21.01.2026).
2. Вища рада правосуддя. Друга Дисциплінарна палата. Про відкриття дисциплінарної справи стосовно судді Крижопільського районного суду Вінницької області Кантонистої О. О. : рішення від 17.09.2025 № 1970/2дп/15-25. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/54544> (дата звернення: 21.01.2026).
3. Європейський суд з прав людини. Справа «Олександр Волков проти України» (CASE OF OLEKSANDR VOLKOV v. UKRAINE), заява № 21722/11 : рішення від 09.01.2013 (остаточне 27.05.2013) // HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115871> (дата звернення: 21.01.2026).
4. Постанова Верховного Суду від 10.02.2026 у справі № 757/37804/17-к // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134085625> (дата звернення: 23.01.2026).
5. Ніщимна С. О. Ефективне правосуддя як ознака правової держави // Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 5. С. 114–117. DOI:

10.24144/2788-6018.2024.05.17. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/312934/303965> (дата звернення: 23.01.2026).

6. Дашутін І. В., Стрелець Т. Г., Шевцова Н. В. Окрема думка суддів Великої Палати Верховного Суду щодо постанови Великої Палати Верховного Суду від 12.11.2025 у справі № 754/947/22 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132391414> (дата звернення: 22.01.2026).

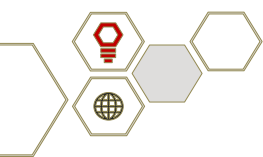
7. Ярема О. Г. Принцип правової визначеності як вимога стабільності правовідносин в адміністративному судочинстві // Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 5. С. 449–454. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.05.80. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/290748/284385> (дата звернення: 26.01.2026).

8. Бесага І. В., Панімаш Ю. В. Зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення в умовах воєнного стану // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2024. Вип. 4. С. 19–27. DOI: 10.32782/2311-8040/2024-4-3. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/8558/1/77-97-PB.pdf> (дата звернення: 26.01.2026).

9. Панасюк О. Перегляд основоположних категорій адміністративно-деліктного права України // Підприємництво, господарство і право. 2020. № 10. С. 142–147. DOI: 10.32849/2663-5313/2020.10.24. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/10/25.pdf> (дата звернення: 19.01.2026).

10. Дорошенко Л. М. Судовий активізм: бути чи не бути... // Журнал східноєвропейського права. 2025. № 132. С. 46–60. DOI: 10.5281/zenodo.15080093. URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/03/doroshenko_132.pdf (дата звернення: 26.01.2026).

11. Козакевич О. М., Дем'янюк Д. О. Адміністративна відповідальність у митній сфері: юрисдикційні колізії та забезпечення доступу до правосуддя // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.

2025. Вип. 92. Ч. 3. С. 192–198. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.92.3.25. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/350544/337658> (дата звернення: 26.01.2026).

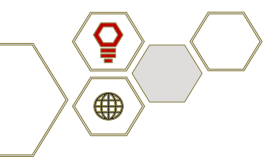
12. Макаренко О. Ю., Морозов Є. Є., Червінчук А. В. Специфіка розгляду справ про притягнення водіїв до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2026. Вип. 93. Ч. 3. С. 198–203. DOI: 10.24144/2307-3322.2026.93.3.27. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/354791/340872> дата звернення: 26.01.2026).

13. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17.10.2014 № 11 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0011740-14> (дата звернення: 23.01.2026).

14. Братель О. Функції процесуальних юридичних фактів у цивільному судочинстві України. Підприємництво, господарство і право : щомісячний науково-практичний юридичний журнал. 2016. № 3. С. 4-14. URL: https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/03/03_2016.pdf (дата звернення: 20.01.2026).

15. Lahusen B. De justitio: Giorgio Agamben and the Suspension of Law in the Modern Era // *Ancilla Iuris*. 2020. P. 34–40. DOI: 10.26031/2020.034. URL: https://www.anci.ch/articles/Ancilla2020_34_Lahusen.pdf (дата звернення: 21.01.2026).

16. Φασνάκης Νικόλαος Π. Θεσμοί εξαιρετικού δικαίου στη ρεπουμπλικανική Ρώμη. Συμβολή στη μελέτη του Iustitium και του Senatus Consultum Ultimum : Διδακτορική διατριβή / Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Νομική Σχολή. Κομοτηνή, 2023. 558 σ. URL: https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/16703/1/FasnakisN_2023.pdf (дата звернення: 21.01.2026).

17. Smith W. A Smaller Dictionary of Greek and Roman Antiquities. 12th ed. London : John Murray, 1884 // Project Gutenberg. EBook-No. 65909 (Release Date: Jul 24, 2021; Most Recently Updated: Oct 18, 2024). URL: <https://www.gutenberg.org/files/65909/65909-h/65909-h.htm> (дата звернення: 20.01.2026).

18. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 141 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху) : Рішення Конституційного Суду України від 22.12.2010 № 23-рп/2010 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v023p710-10> (дата звернення: 23.01.2026).

19. Гордійчук М. В., Котенко Н. М. Адміністративний штраф як вид адміністративного стягнення // Право і суспільство. 2023. № 3. С. 166–172. DOI: 10.32842/2078-3736/2023.3.24. URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/3_2023/24.pdf (дата звернення: 21.01.2026).